

GROMYKO KALTINA BRITUS

New Yorkas, IX. 12. Mañiškis užvakarykščiame posėdyje pakartojo savo kaltinimus Graikijos vyriausybei tvirtindamas, kad didžiųjų valstybių neryžtingumas ir susilaikymas nuo intervencijos Ispaniją privedė prie dabartinio režimo lygiai kaip ir Balkanų valstybes, kurios buvo paaukotos Vokietijai.

Graikijos atstovas trumpa kalba atmetė Mañiškio kaltinimus.

Brazilijos atst. palaikė D. Britanijos, JAV, Australijos ir Olandijos pažiūrą, kad Mañiškio kaltinimai yra nerimti ir be pagrindo.

Vakarykščiame posėdyje ilgą kalbą pasakė SSSR atst. Gromyko, kuris pareikalavo iš britų atst. patiekti įrodymų, kad britų kariuomenė Graikijoje yra legaliai. Gromyko žodžiais, pagal Graikijos konstituciją, svetima kariuomenė Graikijoje gali būti tik išleidus specialų įstatymą. Tačiau tokio įstatymo, tvirtino Gromyko, nėra išleidusi. Toliau Gromyko pareiškė, kad, remiantis Graikijos laikraščių žiniomis, graikų valdininkai gauna nurodymus iš britų karinių organų.

Po Gromyko kalbėjo D. Britanijos atst. Cadogan. Jis griežtai atmetė Gromyko kaltinimus britams ir pareiškė, kad britai nesimašo į Graikijos vidaus reikalus. Pasaulio taika priklauso nuo didžiųjų valstybių bendradarbiavimo, pareiškė Cadogan, tačiau koks gali būti bendradarbiavimas, jei viena valstybė viešai ir nelauktai kaltina antrą ir nerodo net noro bendradarbiauti? Laikantis tokios taktikos bendradarbiavimo nebus, baigė Cadogan.

Kitas posėdis įvyks šiandien.

Italija siūlo plebiscitą Triestėje

Paryžius, IX. 11. Italijos atstovas Paryžiaus Taikos Konferencijoje Italijos politinei — teritorinei komisijai įteikė raštą, kuriame siūlo leisti laisvą balsavimą pasakyti Venecia Giulia srities gyventojams dėl savo ateities. Rašte pažymima, kad po diskusijų išryškėjo du momentai, kuriais sutampa nuomonės tiek italų ir jugoslavų,

tiek kitų komisijos narių, būtent: 1) etninė linija, kuri turėtų nustatyti sieną tarp dviejų valstybių, 2) ta linija turėtų būti nustatyta pagal laisvą gyventojų norą.

Kol kas nėra žinoma jugoslavų delegacijos laikysena ryšy su tuo italų pasiūlymu. Vakarykščiame Rumunijos komisijos posėdyje buvo priimta kliauzulė, kuria Rumunijoje garantuojamos žydų teisės ir žydų nuosavybė.

Tame pat posėdyje buvo atmeta Australijos atstovo pasiūlyta kliauzulė, garantuoti Rumunijoje mažumų politines ir humaniškas teises.

Taikos Konferencija baigsis spalio m. 5 d.

Paryžius, IX. 11. Visos Taikos Konferencijos taikos sutartims paruošti komisijos buvo paragintos baigti savo darbus iki spalio m. 5 d., kad tuo būdu visi Konferencijos darbai būtų galima užbaigti iki spalio m. 15 d. ir Konferencijos dalyviai galėtų laiku atvykti į New Yorką, į JTO suvažiavimą.

Pastebima, kad komisijų darbai yra žymiai pasistūmę į priekį.

LONDONO KONFERENCIJA

Londonas, IX. 11. Vakar Palestinos konferencijos atidarymo proga min. pirm. C. Attlee pasakė inauguracinę kalbą. Joje min. pirm. pažymėjo, kad per paskutinius 25 metus D. Britanija su simpatija sekė arabų atgimimą. Toliau Attlee tvirtino, kad be abipusių nuolaidų nebus įmanoma išspręsti Palestinos problemos. Šios konferencijos tikslas ir jos pirmas uždavinys apsvaistyti Palestinos federatyvinę valdymosi formą. Visų arabų valstybių vardu

į min. pirm. kalbą šiandien atsakė Sirijos atstovas, kuris pareiškė netikėti, kad D. Britanija išspręstų Palestinos problemą, kaip jos neišsprendė iki šiolei. Toliau jis pabrėžė, kad nebus įmanomas koks nors bendradarbiavimas tarp abiejų pusių ir nebus galima išspręsti Palestinos problemos, jei žydams Palestinoje bus pripažinti politinės laisvės. Atstovas pabrėžė, kad nėra Palestinos problemos, bet yra visuotinė žy-

LA GUARDIA REIKALAUJA RŪPINTIS DP

New Yorkas, IX. 12. Šiandien New Yorke įvykusiame JTO Soc. ir Ekon. Komisijos ilgą kalbą DP reikalais pasakė gen. UNRRA dir. F. La Guardia.

Savo kalboje La Guardia reikalavo tučtuojau įsteigti specialų tarptautinį organą rūpintis DP ateities sutvarkymu. Vienas milijonas bėgėlių turi tučtuojau pereiti į normalias gyvenimo sąlygas, kalbėjo La Guardia, ir tiek JAV tiek kiti kraštai turi tučtuojau pasisakyti kiek tokių asmenų gali pasave priimti. Vien užuojautos pareiškimais mes neišsprendime tos skaudžios problemos, tvirtino La Guardia. Toliau jis nusiskundė ta skandalinga ir neramumą keliančia pažiūra, kokią turi į DP vyriausieji kariniai organai. Taip pat DP stovyklų karininkai yra netinkami.

NAUJA ORGANIZACIJA VIETŲ UNRRA'OS

New Yorkas, IX. 11. Artimu laiku JTO Soc. ir Ekon. Komisija svarstys įsteigimą tarptautinės organizacijos, kuri perimtų DP globą ir maitinimą po 1947 m. birželio m. 30 d. pasibaigus UNRRA veikimo terminui.

dų problema, tačiau jos britai negali išspręsti, nes neišstos prieš žydų interesus.

Po šių kalbų iš konf. salės buvo pašalinti visi pašaliniai asmenys ir konf. toliau vyks slapta.

SUPARALYZUOTA JAV LAIVININKYSTĖ

New Yorkas, IX. 11. Jau septintą dieną vyksta jūreivių streikas neišku kada baigsis. JAV Atlanto pakraščiuose stovi 780 laivų. 250.000 tonų kviečių, skirtų užrubežiams, stovi laivuose ar elevatoriuose. New Yorko mieste sustreikavo sunkvežimių šoferiai. Ryšy su tuo vakar ir šiandien New Yorko laikraščiai, dėl popierio stokos, išleido tikrai 1/3 tiražo.

Uostų krovikų profesinė sąjunga uždraudė savo nariams pakrauti bet kokį laivą, skirtą Jugoslavijai. Dėl to įsakymo šiandien piktinasi didžioji New Yorko spauda tą įsakymą laikydama maišymąsi į JAV užsienių politiką.

Graikijoje minuojami keliai

Londonas, IX. 11. Šiandien į Atėnus atvyko Makedonijos srities graikų kariuomenės vadas tartis su vyriausybe kokių reikia imtis priemonių prieš banditus ir teroristus, kurių veikla paskutiniu laiku labai pagyvėjo. Jie pradėjo minuoti kelius ir jau 20 asmenų yra žuvę nuo minų.

GINKLAI ČEKOSLOVAKIJAI

Bernas, IX. 11. Šveicarijos teleg. ag. žiniomis, dabar Maskvoj vizituojančiai Čekoslovakijos karinei misijai sovietų vyriausybė pažadėjo Čekoslovakijai suteikti didelius ginklų ir karinės medžiagos kiekius.

JUGOSLAVIJA REIKALAUJA LAIVŲ

New Yorkas, IX. 12. Jugoslavija įteikė JTO Social. ir Ekon. Komisijai pareiškimą, kuriame prašo artimiausiame Komisijos posėdyje nuspręsti, kad JAV grąžintų Jugoslavijai jos laivus, vokiečių išvežtus karo metu.

JAV atst. pareiškė pageidavimą tą klausimą atidėti vėlesniam laikui, nes JAV nori prieš tai išspręsti iš viso Dunajaus laivininkystę. Jugoslavijos atst. tam griežtai pasipriešino. Soc. ir Ekon. Kom. nutarė tą klausimą įtraukti į jos darbų tvarkos eilę.

Panšų pareiškimą įteikė ir Čekoslovakijos atstovas.

MARŠ. MONTGOMERY PAS TRUMANĄ

New Yorkas, IX. 11. Marš. Montgomery, kuris vakar iš Kanados atvyko į JAV, šiandien buvo priimtas JAV prez. Trumano.

Daugiau JTO suvažiavimo neatidėliosis

Paryžius, IX. 11. Vakar Motovos pareiškė, kad jis sutinkas su nauju JTO suvažiavimo terminu ir tas jo sutikimas turi definityvinį pobūdį.

Min. Bevinas taip pat pareiškė, kad jis nesutiks su nauju JTO suvažiavimo atidėjimu.

Svarstys Vokietijos ir Austrijos reikalus

New Yorkas, IX. 11. INS praneša, kad š. m. spalio mėn. New Yorke susirinks 4 didž. valst. užs. reik. ministrai apsvaistyti taikos sutarčių su Vokietija ir Austrija projektus.

Jugoslavija apmokės nuostolius

New Yorkas, IX. 11. Valst. pasekretorius Claton vakar pareiškė spaudos atstovams, kad Jugoslavija sutinka patenkinti JAV reikalavimą sumokėti kompensacijas įpėdinams lakūnų, kurių vadovaujamą lėktuvą numušė jugoslavai. Dėl sumokėjimo atlyginimo už du numuštus lėktuvus, jugoslavų vyr. laikosi tam tikrų rezervų.

NUVAINIKUOTI MINISTRAI

(Laiškas iš Paryžiaus)

Paryžius ir vėl pasidarė Europos politikos ir visuotinio susidomėjimo centru. Jau antras mėnuo, kaip ir mūsų, lietuvių, akys nukreiptos į ten. Viso pasaulio lietuviai su susidomėjimu seka dabar Paryžiuje vykstančio Taikos Kongreso darbus.

Kada iškils Lietuvos klausimas?

Iš tiesų šis Taikos Kongresas yra tikrai „mažoji Taikos Konferencija“, nes joje sprendžiamos (ir tai gana sunkiai ir skausmingai), tik kelių mažesnių „ašies“ valstybių taikos sutartys. Taikos Kongreso delegatų sluoksniuose yra manoma, kad Lietuvos ir kitų Pabaltijos valstybių klausimas galės iškilti tik ryšy su ta būsima taikos konferencija, kuri spres Vokietijos ir jos sienų klausimus.

Kada tai gali įvykti?

Manoma, kad kitų metų pradžioje. Atsimeriant, kaip sunkiai vyksta „mažoji konferencija“ galima sau įsivaizduoti, prieš kokius kliūčių kalnus atsidsurs „didžioji konferencija“. Kaip šioje, taip dar labiau angoje konferencijoje, kaip kartais ir mažo krašto ar mažo uosto likimas, gali pasidaryti stambių ginčų objektu. Todėl ir skaudus Pabaltės valstybių klausimas gali kurią dieną iš diplomatinio „prieškambarių“ pasistūmėti iki vyriausios posėdžių salės.

Pirmasis pabaltiečių laimėjimas Paryžiuje

Bet jau konferencijos prieškambariuose trijų Pabaltijos tautų patikėtiniai pasiekė tam tikrą laimėjimą. Kaip žinoma, ir kitų kraštų lietuviai, latviai, estai, jau konferencijos pradžioje pareiškė, kur reikia, griežtus protestus prieš tai, kad sovietų atsivežtieji delegacijos sąstata trijų Pabaltės „liaudies respublikų užs. reik. ministrai“ (Ratomskis ir Ko) save afišuotais tų Pabaltės kraštų atstovais.

Pasirodo, kad Maskvos šmugelis nevisai pavyko. Yra žinių, kad konferencijos sekretorijatas tiems trims šiaudiniams ministrams jų šmugelinius titulus formaliai nubraukė. Jie liko tik eiliniai Maskvos delegacijos nariai. Ir ne daugiau. Tai nors tik formalumas, bet gana būdingas ir vertintinas kaip šioks toks trijų Pabaltijos tautų atstovų laimėjimas.

Kaip gyvena lietuviai Prancūzijoje

Į Prancūziją patekti sunkoka. Bent šiuo metu. Bet, jei kas jau čia yra, tai mažai kas jį domisi, jokie politiniai tikrinimai jo nenervina. Turi iš ko gyventi — gyvenk, jei neturi — blogai. Pragyven-

mas Paryžiuje kaštuoja 4–6.000 frankų per mėnesį. Uždirbama maždaug tiek pat. Paryžiaus lietuviai gauna paramos iš Amerikos lietuvių. Tai šiaip taip pragyvena. Maitas ir daug kas kita vis dar pagal korteles, bet tarp oficialinių („kortelinių“) ir laisvosios rinkos kainų labai didelių skirtumų jau nėra.

Tokiame Paryžiuje dar labai sunku su butais. Žinoma, kas turi daug pinigų arba vertybių, visur lengviau pritaupa.

Buvo kalbama, kad Prancūzijos žemės ūkyje dar esą vietos milijonams imigrantų. Gal buvo, bet dabar vargu yra. Tuo metu, kai Paryžius ir kiti Prancūzijos didmiesčiai badavo, daugelis prancūzų apleido miestus ir užpildė spragas kaimuose. Gal, kai miestų gyvenimas sunormuolės, daugelis iš kaimų vėl patrauks į miestus ir vėl atsiradus daug tuščių vietų prancūzų žemės ūkyje. Tai gali įvykti po kelerių metų. Bet tuomet pabaltiečiai gal jau bus grįžę į tėvynes ar išvykę kažin kur. Kol kas Prancūzija išskūrimo galimumų gali teikti nebent tik apręžtam mūsų emigrantų skaičiui.

Ar Prancūzija suraudonės?

Yra bendra nuomonė, kad didesnio „suraudonėjimo“ kaip iki šiolei jau nebūsią. Beje, prancūzų tauta, demokratiniai nusiteikusi, išbando vi-

sokias partijas ir leidžia joms parodyti ką gali vairuojant kraštą iš pokarinės suirutės į taikos gyvenimą. Bet stačiai sunku ir įsivaizduoti, kad Prancūzija kada nors pakryptų į raudoną diktatūrą arba įstotų į sovietinių satelitų lagerį. Prancūzų tauta yra vakarų demokratijos šalininkė ir siekia draugingo bendradarbiavimo pirmoje eilėje su Didžiąja Britanija ir Jungt. Amerikos Valstybėmis. Tai yra ir de Gaulle šūkis.

De Gaulle vėliava prancūzų tautoje pasidarė vėl populiari, nors jis pats tebėra dar vis rezerve. Yra, žinoma, ir sovietams draugingo kurso šalininkų. Bet, kas Prancūziją pažįsta, gali tvirtinti, kad šita srovė Prancūzijoje vargu kada nors igaus lemiamos reikšmės. Tai gali būti šioks toks suraminimas ir tiems pabaltiečiams, kurie jau gyvena Prancūzijoje, ir tiems, kurie dar mano joje apsigyventi.

Dėl lietuvių parodos Paryžiuje

Dėja, ji kol kas dar negali įvykti. Klūtys yra visai kitose, ne pačioje rengimo plotmėje. Kitaip tariant, paroda kol kas negali įvykti dėl priežasčių, nieko bendro neturinčių su parodos rengėjais. Teks palaukti patogesnio momento.

Aloizas Daukantas.

Spaudos apzvalga

MOLOTOVAS REIKALAUJA PABALTIJOS ANEKSIJOS PRIPAŽINIMO

Amerikos lietuvių laikraštis „Keleivis“ rugpjūčio 14 d. numeryje rašo: „Nors yra skelbiama, kad visi taikos konferencijos pasitarimai yra vieši, bet taip nėra. Amerikiečių Bell sindikato korespondentas sako: „Molotovas bandė perkalbėti J. Byrnes, kad jis oficialiai ir galutinai pripažintų Baltijos valstybių — Lietuvos, Latvijos ir Estijos — inkorporavimą Sov. Sąjungon. Vis dėl to Byrnes nesutiko tokį pripažinimą duoti, bent šiuo tarpu. Byrnes ir Molotovo pasitarimas buvo ne viešas, bet slaptas. Tokių slaptų pasitarimų būta ir daugiau.“

JAV SKATINA ATOMINIŲ BOMBŲ GAMYBĄ.

„Daily Mail“ praneša, kad JAV, negalėjusios UN Saugumo taryboje susitarti dėl atomines bombas gaminimo aprėžimo, esančios priverstos žymiai plėsti atominių bombų gamybą. Tuo būdu norima pasaulį įspėti dėl jo atėities.

Bern. Baruch, JAV atstovo UN Saugumo taryboje, grubus pareiškimas, kad atominė

bomba būsimanti priemonė prieš agresiją, sukėlė audrą. Šis pareiškimas savo prasme yra artimas vadinamai „mokslinei informacijai“, kurią paruošė JAV Atominės bombos komisijos vadovybė. Pranešime kalbama apie alternatyvą, kurią dienraštis aptaria: „Todel lieka tik alternatyva gaminti kenksmingesnes bombas, tiksliau būdu jas transportuoti į paskirtą vietą, norint sukurti tikrą apsaugos ginklą. Atominių bombų nuolatinis tobulinimas, ir jų naikinamojo pajėgumo skatinimas atgrąsintų tautas pradėti karą, nes jos nebus tikros jį laimėti.“

Toliau pranešime sakoma, kad atominės bombos galinčios būti transportuojamos karo lėktuvais, iššaukamos raketomis ir pervežamos kitomis civilinio susisiekimo priemonėmis.

„Atominė bomba sunaikintų ištisą didmiestį, — sakoma pranešime. — Jos negalima lyginti su V 2 ginklo veiksmingumu, patirtu D. Britanijoje. Pagaliau, padidinus medžiagos kiekį ir padarius kai kuriuos įtaisymus, galima padaryti tokią bombą, kurios apsisaugoti ikišiol priemonių nėra žinoma.“ T.

Ivairios žinios

Grįžta Graikijos karalius

Londonas, IX. 11. Šio mėn. 21 d. į Graikiją grįžta iš Anglijos karalius Jurgis II.

Dėl numušto graikų lėktuvo

Londonas, IX. 11. Vakar Graikijos vyriausybė įteikė Jugoslavijos vyr. notą, kurioje reikalauja grąžinti prieš keletą dienų numuštą graikų lėktuvą ir pilotą. Šis lėktuvas, pasak notos, persekiojo ginkluotus banditus ir, iškrypęs iš kurso, apie 1 klm. įskrido į jugoslavų teritoriją. Toliau notoje pažymima, kad š. m. gegužės mėn. vienas jugoslavų lėktuvas nusileido Graikijos teritorijoje ir jis, drauge su juo škrudusiais pilotais, pravedus tardymą, buvo grąžintas Jugoslavijai.

Tą pačią dieną Jugoslavijos vyr. įteikė Graikijos vyr. notą, kurioje protestuoja prieš Jugoslavijos oro erdvės pažeidimą graikų lėktuvais ir pranešama apie graikų lėktuvo numušimą ir vedamą tardymą.

Belgrado radijas tvirtina, kad graikų lėktuvas buvo ginkluotas ir jis norėjęs sukelti ginkluotą pasienio incidentą.

Rekordinis JAV derlius

New Yorkas, IX. 11. Šiais metais JAV buvo gautas JAV istorijoje rekordinis derlius. Kviečių buvo gauta 32 milijonai tonų, ryžių — 190.000 tonų, maiso — 92.000 tonų.

DP mokės už maistą ir butą

Viena, IX. 11. Sąjungininkų Kontrolinė Taryba Vienoje leido Austrijos vyriausybei imti iš DP atlyginimą už maistą ir butą. Tokiu būdu kiekvienas DP turės mokėti į dieną už maistą ir butą dirbantysis po 1,5 šilingo, nedirbantysis — po 1,05 šilingo. Taip pat pavedama austrų darbo įstaigoms visus DP aprūpinti darbu.

Tai nėra represija

New Yorkas, IX. 11. Valst. pasekretorius pareiškė, kad maisto tiekimo Jugoslavijai nutraukimą nereikia laikyti represija už numuštus amerikiečių lėktuvus.

Akcijos tebekrenta

New Yorkas, IV. 11. Vakar taip pat New Yorko biržoje smarkiai krito vertybių popieriai. Jų kursai pasiekė šiais metais žemiausią lygį.

Konfiskuota daug brangenybių

Londonas, IX. 11. Bendra britų-amerikiečių akcija šiandien buvo atrasta ir konfiskuota kelių milijonų svarų sterlingų vertės brangakmeniu, aukso ir platinos anglių ir amerikiečių sektoriuose Berlyne. Ryšy su ta akcija sulimta kelios dešimtys asmenų.

Šios vertybės karui baigiantis vadovaujančių nacių buvo išslapstytos.

LIETUVIŠKOS DAINOS SKAMBA SVETIMOJ PADANGĖJ

PIRMOJI LIETUVIŲ DAINŲ ŠVENTĖ WÜRZBURGE

Rugsėjo 8 d. Wuerzburgo lietuvių stovykloje įvyko pirmoji lietuvių dainų šventė tremtyje. Joje dalyvavo 7 stovyklų chorai: Wuerzburgo, Scheinfeldo, Hanau, Schweinfurto, Fuldos ir jungtinis Wuerzburgo latvių 2 — jų stovyklų choras. Iš viso šventėje dalyvavo per 400 dainininkų ir 120 tautinių šokių šokėjų.

Dainų šventę ruošti iniciatyva išėjo iš Wuerzburgo stov. choro dirigento V. Simkaus. Šiam sumanymui pritarė kitų stovyklų chorų vadovai, ir, parodžius palankumo Wuerzburgo stovyklos UNRRA vadovybei, šventė buvo nutarta ruošti Wuerzburge. Šventei pasirinkta rugsėjo 8 diena, kad prasmingiau būtų paminėta Tautos šventė.

Jau dainų šventės išvakarėse į Wuerzburgo liet. stovyklą pradėjo rinktis svečiai. Po pietų pasirodė ir pirmieji šventės dalyviai: Scheinfeldo choras su energinguoju savo dirigentu Br. Budriūnu, Wiesbadeno pučiamųjų orkestras hakl spalvos uniformose su dirigentu Obolevičium ir muzikas Br. Jonušas su gausiu Hanau stovyklos chorą.

Šventės išvakarėse didžiojoje salėje koncertavo Scheinfeldo ir Hanau chorai. Koncertas buvo įdomus tiek išpildymo, tiek repertuaro atžvilgiu.

Tą vakarą ligi vėlos nakties stovykloje netilo kalbos ir žingsniai rajone.

Rugsėjo aštuonoji. Jau anksti ryte sukilo stovykla, nes vos prašvitus pasigirdo motorų ūžimas ir naujai atvykstančiųjų garsios kalbos. Aikštėje suskambo muzika: šokėjai pradėjo repetitijas. Stovyklos radijo garsiakalbiai skelbė informacijas. Žmonės būriavosi aplink estradą.

8,45 val. orkestrui grojant JAV. Lietuvos ir Latvijos himnų pakilo šių trijų valstybių vėliavos. Estrados sparnuose plevėsavo mūsų trispalvės.

Įvairių stovyklų sunkvežimiai pilni žmonių vis važiuavo ir važiuo. Wuerzburgo stovyklos sunkvežimiai vienas paskui kitą iš geležinkelio stoties vežė svečius, atvykusius traukiniais iš Wiesbadeno, Bamberg, Dillingeno, Kempteno, Stuttgarto, Kirchheim, Nuertingeno, Oberlingeno, Tuebingeno, Oldenburgo ir kitų tolimų vietovių.

10 val. prisirinko pilnutėlė stovyklos bažnyčia pamaldoms. Pamaldų metu giedojo Fuldos choras.

Po pamaldų svečiams buvo leista truputį pailsėti. Trijų valandų pertrauka, atrodo, ir buvo tam, kad žmonės galėtų su pažįstamais, su artimaisiais susitikti, pasišnekėti, pasidalinti mintimis ir naujienomis. Nusistebėjimo sū-

ksniai, tvirti rankų paspaudimai, vieši pasibučiavimai — nuotaikos ir vaizdai, kaip šv. Onos atlaiduose Alvite ar Siluvoj.

14 val. prasidėjo sporto varžybos. Tinklinio aikštėje susitiko Wuerzburgo ir Seligenstadto moterys ir vyrai. Krepšinio aikštėje kovojo Wuerzburgo skautai prieš Scheinfeldo skautus ir Wuerzburgo stov. krepšininkai prieš Rothenburgo stov. krepšininkus. Visus susitikimus laimėjo šeiminkai.

14 val. koncertų salėje, sausakimšai prisirinkusioje svečių, buvo pradėtas Wuerzburgo liet. vaikų teatro spektaklis. Savo darbo metines švėsdamas vaikų teatras pasirodė su nauju muzikiniu vaidinimu. Dažl. Č. Janušo puikios dekoracijos buvo fo-

armijos karininkų, 5000 brolių tremtinių.

Į estradą pradėjo kilti dainininkai. Prieš žiūrovus vėliavų fone marguliavo mūsų moterų tautinių drabužių raištai. Žiūrovas lietuvis didžiausio, o kitataučiai buvo daugiau negu nustebinti. Fotografijos aparatai spragsėjo be paliovos.

Sventės globėja Wuerzburgo UNRRA dir. Miss. Cann tarė žodį. Ji sveikino šventės dalyvius ir svečius. Ji apdovanojo UNRRA gerovės karininkus šventės ženkliais. Dirigentams prisegė gražias rozetes. Siltų žodžių pasakė UNRRA Wiesbadeno distrikto gerovės karininkas.

Pakyla į paaugštinimą vyr. šventės dirigentas Br. Budriūnas. Iš 400 krūtinų išsiveržia galingai Dambausko

ka aikstele. Bet neilgam. Grižta. Tik moterys. Sokama „Blezingelė“. Puikus šio šokio žvaigždinis sugrupavimas, plastiški judesiai ir geras išpildymas paliko tikrai žavų įspūdį. Pabaigai buvo pašoktas „Kalvelis“. Sokiams vadovavo Batūra. Grojo Wiesbadeno orkestras.

Estradą užėmė jungtinis vyrų choras. Br. Jonušo diriguojamas choras padainavo Lietuva brangi (J. Naujalis), Balnok tėveli (J. Svedo) ir Valio piovėjėliai (K. V. Banaičio). Br. Budriūno diriguojamas vyrų choras padainavo Good Night Ladies (College Song), Per naktele šokau (J. Žilevičiaus), Nurimk, sesut (Vl. Jakubėno).

Estradoje susigrupavo vėl 400 dainininkų. Jungtinis mišrus choras diriguojamas Br. Jonušo padainavo Eisiu girion (Br. Jonušo), Zolelė žydėjo (St. Simkaus), Už jūrų marių (K. V. Banaičio) ir Br. Budriūni diriguojant — Vakarinė daina (St. Simkaus), Paskutinis vakarėlis (K. V. Banaičio) ir Anoj pusėj ežero (J. Žilevičiaus).

Paskutinių žodžių garsai jau senai buvo aidu virtę bet aplodismentai vis dar nesiliovė. Gėlių puokštės vis dar kaliavo prie dirigentų stalo, kuris jau ir taip buvo sunkios gėlių naštos slegiamas.

Momentui sujudusi tūkstantinė minia staiga sustingo — orkestras pradėjo Latvijos himną. Latvių vėliava slinko stiebu žemyn. Himnų lydimas nusileido Lietuvos trispalvė ir Amerikos žvaigždėtoji vėliava. Iš tūkstančių krūtinų išsiveržusi malda Marijai liūdais tonais skrido svetima erdve, prašydama išgelbėti žmoniją nuo priešų baisaus...

Šventė, didelė ir prasminga pirmoji Dainų šventė tremtyje, oficialiai buvo baigta. Didžiulis sujudimas aikštėje, koridoriuose, kambariuose. Sužibė sunkvežimių motorai. Žmonių veiduose šalia susirupinimo buvo daugiau giedrės nuotaikos, daugiau drąsos ir pasitikėjimo negu vakar, negu prieš keletą dienų. Skubūs atsisveikinimai, šūkieniai, rankų paspaudimai, vieši pasibučiavimai. Garsiakalbiai skelbia paskutinius informacijas, duoda nurodymų svečiams ir pareigūnams. O šie, daugiausia uniformuoti skautai, vadovaujami šventės organizacinio komiteto nario psk. Venckaus, buvo visur, kur tik bet kokia pagalba buvo reikalinga. Organizacinio komiteto pirm. šventės vadovas muzikas V. Simkus, kuris jau daug dienų buvo aišės reikalu ir rūpesčių slegiamas, atsiveikina su collegomis, su svečiais dėkoja, palydi. Org. komiteto narys Žukauskas, Stovyklos komiteto nariai: pirm. Gurskis, sekr. Ciplijauskas ir kt. — visi svečių tarpe. Puikiai organizuota ir įspūdingai praėjusi.

Dainų šventė baigėsi, bet jos atgarsis dar ilgai aidės tremtinių stovyklose ir širdyse. j. kl.

AMERIKOS LIETUVIAI SVEIKINA

LIETUVIŠKOS DAINOS PIRMOSIOS ŠVENTĖS

VADOVYBEI

Clevelandas, U.S.A.

1946 m. rugsėjo 1 d.

Lietuvai Vaduoti S-gos vardu siunčiame Jums sveikinius ir linkėjimus Dainų šventės Wuerzburge proga.

Mes, S. Amerikos lietuviai, su džiaugsmu stebime Jūsų benamių — tremtinių ryžtingumą, nepalūžti po įvairių persekiojimų našta ir vieninga daina ir kitais bendravimais skatinti savybėje aukštesnio gyvenimo norą.

Po dvejų metų bastūniško gyvenimo laisvės viltis šuoliais artėja. Pasaulio dangus jau yra pragiedrėjęs; ir mes visi jau matome pro ūkanas Lietuvos laisvės švyturį.

Ištremti iš tėvynės asaromis ir skausmais, atplėsti nuo tė-

vų žemės smurto ir neteisybės — Jūs — lietuviškos dainos atstovai šiandien esate gaivintojai lietuviškos sielos. Mes, kad ir toli nuo Jūsų, girdime Jūsų dainą, o kartu su ja girdime ir Jūsų šauksmą į laisvę, į savus namus, pas savuosius.

Mes sveikiname Pirmosios Dainų šventės vadovybę, vadovus ir dainos atstovus; sveikiname visus susirinkusius rugsėjo 8 d. Wuerzburge ir linkime, kad kuo greičiau galėtumėte visi sugrįžti į tėvynę didžiai visos Lietuvių Tautos laisvės šventei.

Inž. Pijus Jonas Žiūrys

Lietuvai Vaduoti S-gos

Pirmininkas

K. S. Karpis

Sekretorius

nas, kuriame šoko gėlės, vabzdžiai, žvėreliai ir undinės. Teatro vadovė V. Janušienė, pasakos autorė Kardeliukienė ir dailininkas buvo apdovanojami gėlėmis, linkėjimais ir sveikinimais. Sokiams akompanavo (silpnokai) jaunųjų orkestras.

16,30 val. suolai prieš estradą buvo užimti svečių. O nauji būriai vis dar rinkosi į aikštę. Dar vis tebevažiuo sunkvežimiai su pavėlavusiais svečiais iš stoties ir kitų stovyklų.

Orkestras trenkė maršą. Prasidėjo visų šventės dalyvių bendras paradas. Prieš svečius pražygiavo uniformotos skautės ir skautai, tautiniais drabužiais šokėjos, choristai. Vaizdas žavus ir neužmirštamas. 500 tremtinių šaučiai pražygiavo prieš keliasdešimt UNRRA pareigūnų, kelias — dešimt JAV

Malda už Tėvynę. Malda pritariant orkestrui aidai Bavarijos laukais didinga ir graudi. Publika tyli ir susikaupus. Nubraukiama ir ašara. Malda miršta. Suskamba Sasnausko Kur bėga Šešupė.

Prieš chorą atsistoja šventės organizatorius, viso šio didžiojo parengimo spiritus movens — muzikas V. Simkus. Suskamba Laisvės daina. Ją seka 4-rių kitos dainos skambios ir meliodingos. Estrada tuštėja. Į estradą kopia latvių choras jam diriguoja Smiltnieks, Banders ir Reisnieks.

Prieš žiūrovų akis vaizdas keičiasi.

Į aikštėlę išbėga tautinių šokių šokėjai. Jie vikriai grupuojasi ir po mažutes pauzes 120 vyrų ir merginų pradeda „kirsti rugelius“. Po „Piovėjų“ sukamas „Kubilas“. Šokėjai grakščiu šokio žingsniu palie-

KRONIKA

AUKŠTAS SVEČIAS PABALTIEČIŲ STOVYKLOJE

Meerbeckas. VIII. 25 Meerbecko pabaltiečių stovyklą aplankė šių metų liepos mėn. Londone suorganizuoto Pabaltiečių Gintų Komiteto (Refugees Defence Committee) pirmininko pavaduotojas Sir Clifford Heathcote-Smith. Aukštasis svečias domėjosi pabaltiečių gyvenimu ir sąlygomis bei kalbėjosi su tautybių atstovais, kuriems pažadėjo rūpintis mūsų likimu ir apie visas negeroves ir skriaudas informuoti savo pasiuntinybes. Išvykstančiam aukštajam svečiui buvo įteikta tautinių dovanų.

PROF. A. MACEINOS PASKAITA

Nuertingenas. Rugsėjo 12 d. (ketvirtadienį) stovyklos salėje prof. A. Maceina skaito paskaitą: „Pasaulėžiūra ir politika“. Pradžią 20 val.

LITERATŪROS VAKARAS DETMOLDE

Detmoldas. Rugsėjo 4 d. Detmoldoje įvyko literatūros vakaras, kuriame Jurgis Janušas skaitė fragmentą iš romano „Žemės žmonės“, Antanas Giedrius tris pasakėčias, Nelė Mazalaitė „Pasaką apie atkaklų berniuką“, Romualdas Giedraitis „Kalnų“ fragmentą ir J. Krumino „Baladę apie savanorį“ paskaitė akt. Gandrimas. Kitą dieną į Detmoldą atvyko rašytojai Dr. Vydūnas ir Faustas Kirša, ir ta proga gimnazijoje įvyko lyg ir literatūros vakaro tąsa. Dr. Vydūnas kalbėjo apie žmogaus esmę ir kūrybą, J. Janušas — apie meną, o F. Kiršos eilėraščius skaitė Galiūnas. Vakaro dalyvių vardu Dr. Vydūnas sveikino gimnazijos dir. Keblinskas, gi visi žymiajam mūsų rašytojui ir filosofui sugiedojo ilgiausių metų.

WIESBADENO ANSAMBLIS IŠVYKO GASTROLIŲ

Wiesbaden. Lietuvių tautinis ansamblis rugsėjo 3d. išvyko gastrolį į anglų zoną, kur numato išbūti 5–6 savaites ir aplankyti kiek galima daugiau lietuvių stovyklų. Gastrolį metu bus statoma „Nemunas žydi“ ir „Joninių vakarė“ (buv. „Atsisveikinimas“). Su ansambliu, kaip kolektyvo narys, išvyko ir buv. Vilniaus operos solistas St. Liepas.

SKAUTŲ VIETININKIJA STUTTGARTE

Stuttgartas. Studentų skautų iniciatyva Stuttgarte įsteigta vietininkija, kuri betarpiškai priklauso vyr. skautininkui Detmoldoje. Vietininkija sudaro studentų, Bad-Cannstato, Stuttgarto (Luisenstr. stovyklos) ir Fellbacho/Stuttg. skautų vienetas. Vietininkijai vadovauja stud. sklt. Kest. Pažemėnas.

KEMPTENO NAUJIENOS

Kemptenas. Rugsėjo aštuntoji atitinkamai paminėta. Iškilnėse kalbėjo kolonijos pirm. Dr. Kaškelis ir N. Tautvilas. Šventės išvakarėse įvyko religinės muzikos koncertas, kurio programą išpildė muz. P. Armono ansamblis, op. sol. Radzevičiūtė, sol. Bičkienė ir sol. Eitutienė.

— Žemės ūkio mokykla rugsėjo 9 d. pradėjo darbą. Mokyklai vadovauti pakviestas ilgametis Fredos sodininkystės mokyklos direktorius dipl. agr. Špokevičius. Rugsėjo 6 d. pradėjo darbą ir radiotechnikos kursai.

— Kolonijos darbo referentu, vietoje iš tų pareigų pasitraukusio inž. J. Kizlaičio, nuo rugsėjo 1 d. paskirtas Antanas Osteika.

KOOPERATYVŲ DĖMESIUI

Scheinfeldo Lietuvių Kooperacijos Vartotojų Bendrovės „Kooperatyvas“ Valdyba, norėdama sužinoti veikiančių kooperatyvų adresus ir kad vėliau sušaukti visų kooperacijos veikėjų suvažiavimą, prašo atsiliepti. Tikslas — vieni kitiems pagelbėti prekių užpirkime ir bendrai pasitarti apie kooperacijos veiklą dabar ir ateity. Adresas: (13a) Scheinfeld, Zw. Postamt, DP Camp. Valdyba

SENATORIUS VANDENBERGAS PRIĖMĖ LIETUVIŲ ATSTOVUS

Amerikos lietuvių laikraštis „Naujienuos“ rugpiūčio 23 d. numeryje rašo apie Amerikos Lietuvių Tarybos Vykdomojo Komiteto narių atsilankymą pas JAV senatorių Vandenbergą, prieš jam išvykstant į Taikos Konferenciją Paryžiuje. Kaip laikraštis praneša, senatorius labai palankiai priėmė lietuvių delegaciją ir su ja išsilaikė valandą kalbėjosi. ALT Vykd. Komitetas senatoriui

įteikė memorandumą Lietuvos reikalais ir žodžiu išsamiai painformavo apie susidariusią padėtį Lietuvoje. Senatorius Vandenbergas pareiškė didelę užuojautą lietuviams ir kitoms pavergtoms tautoms ir patarė neprarasti vilčių.

VYSKUPAS A. KAROSAS YRA GYVAS

Jau 1944 m. Vokietijoje atsidūrę lietuviai išgirdo apie tragišką Vilkaviškio vyskupo A. Karoso mirtį per bolševikų bombardavimus Lietuvoje. Vėliau dar pakartotinai iš įvairių šaltinių ši žinia buvo patvirtinta. Tačiau dabar JAV lietuvių dienraštis „Draugas“ rugpiūčio 7 d. pateikia malonią žinią, gautą iš Lietuvos, kurioje rašo: „Laikraščiai rašė, kad Vilkaviškio vyskupas A. Karosas mirė. Koks nustebimas ir džiaugsmas sužinojus, kad vienas tautietis gavo laišką nuo dėdės iš Lietuvos, kuriame minima, jog kilnūs Vilkaviškio Ganytojas dar gyvas, sveikas ir su visa savo kūrija persikėlė gyventi į vieną nežymią parapiją, nes Vilkaviškio miestas yra visai sudėtingas.“

„ŽALGIRIS“ PRIEŠ EICHSTAETŲ SPORTININKUS

Rosenheimas. Rugpiūčio 30 Rosenheime įvyko draugiškos tinklinio ir krepšinio rungtynės tarp vietos sp. kl. „Žalgiris“ ir Eichstaeto sportininkų. Tinklinį laimė 0 : 2 : 0 (15 : 9 ir 15 : 11). Rosenheimą atstovavo jų garsūs šešetukas, iki šiol neturėjęs nė vieno pralaimėjimo: Miniukas, Grajauskas, Dauknys, Jaroškas, Bagdžiūnas ir Bielskus.

Krepšinį laimėjo Eichstaetas 46 : 44. Rosenheimiečiai krepšinio rungtynėse išėjo „sustiprinti“ trijų muencheniečių.

VARGO DIENOMS PRIMINTI

LIETUVIŲ PAMINKLINĖ LENTA REGENSBURGE

Regensburgas. Lietuvių kolonija Regensburge įsikūrė 1944 metais. Daug sunkių dienų ten praleista, daug vargo padėta ir prakaito išlieta, didieji bombardavimų pavojai išgyventi. Ten supilti pirmieji lietuvių kapai, ten pagaliau sulaukta ir JAV kariuomenė, atnešusi išlaisvinimą nacių darbo vergams. Šioms dienoms atžymėti buv. Regensburgo (dabar Scheinfeldo) lietuvių kolonija sumanė pagaminti paminklinę lentą, kuri ir sveitintautai būtų apie čia išgyventas lietuvių tremtinių sunkias dienas.

Rugsėjo 1 d. ši paminklinė lenta buvo iškilmingai įmūryta Regensburgo šv. Klaros vienuolyno bažnyčioje. Lentos projektą pagamino arch. Vyt. Zemkalnis, o ji meistriškai realizavo gipse ukrainietis skulptorius prof. Kruck. Vėliau paminklinė lenta buvo atlieta bronzos. Pačios lentos plotis apie 90 cm, aukštis —

apie 64 cm. Iš lentos iškylančiame skritulyje Vilniaus Aušros Vartų Marija, o po ja parašas: Anno Domini MC MXLIV—VI—Tavo apgynimo šaukiamės—Patrią expulsi, exules lithuani hic preces Deo fundebant Pacem ac Libertatem Patriae exorantes (lietuviškai: Tėvynės neteikė, tremtiniai lietuviai čia siuntė Dievui maldas prašydami taikos ir laisvės Tėvynei). Aplinkui visą lentą švelnus ir nuotaikingas lietuviškai klasinių elementų ornamentas. Ši paminklinė lenta kainavo apie 7000 RM.

Paminklinės lentos įmūrinimo iškilmyje pamaldas atlikė J. E. vysk. Brizgys, pamokslą sakė kun. Dr. Matusas. Į iškilmes buvo atvykęs iš Scheinfeldo gražus lietuvių būrys ir Br. Budriūno choras, kuris pamaldų metu giedojo bažnyčioje, o išvakarėse davė pasigėrėtiną koncertą.

SPORTAS

AKTYVIAI RUOŠIAMASI PABALTIJOS SPORTO ŠVENTEI

Augsburgas. Pabaltijo tautų sporto šventė, kuri įvyks rugsėjo 20—22 d. d. Augsburgėje, sutrauks didelį skaičių latvių, estų ir lietuvių sportininkų iš visų zonų. Mūsų sportininkai šiai šventei atsidėję ruošiasi. Jau sudarytos atskirų šakų rinktinės, kurioms vadovauja prityrę ir žymūs mūsų sportinio gyvenimo žmonės. Lengvosios atletikos rinktinę vadovauja VI. Bakūnas, krepšinio — Z. Puzinauskas, tinklinio — L. Baltrūnas, futbolo rinktinę pagrindą sudaro Augsburgio futbolininkai, kuriems vadovauja Jeršovas; bokso rinktinę ruošia Severinas, stalo teniso — Meilus, lauko teniso — Gerulaitis ir šachmatų — Skėma. Latviai ir estai šiai šventei teikia taip pat didelės reikšmės ir joje pasirodys su stipriausiomis jėgomis, todėl reikia tikėtis gražių kovų ir dar gražesnių rezultatų.

SUDARYTA BRITŲ ZONOS FUTBOLŲ RINKTINĖ

Oldenburgas. Neseniai Oldenburge sudaryta britų zonos lietuvių futbolo rinktinė, į kurią įeina Oldenburgo, Weheno, Gross Hessepe ir Seedorfo stovyklų geriausi futbolininkai. Rinktinė dar šį mėnesį išvyks gastrolį į amerikiečių ir prancūzų zonas.

SPORTAS SVETUR

— Anglijos futbolo sezonas pradėtas dviem staigmenomis: Arsenal pralaimėjo prieš Wolverhampton Wanderers 1:6, o taurės turnyro nugalėtojas Derby County suklupo prieš Sunderland 2:3.

— Olandė van Vliet pagerino pasaulinį 100 jardų plaukimo krūtine rekordą 2:40,3.

— Wimbledonio teniso turnyro nugalėtojas prancūzas Ivon Petra JAV pralaimėjo prieš Budge Patty 4:6, 7:9, 4:6.

— Zeneyos futbolo turnyrą laimėjo Vienos Rapid, finale įveikęs čekoslovakų Bata-Zlin 7:5.

APŽVALGA

Lithuanian Newspaper. Permitted by UNRRA Team 513. Išeina 3 kartus per savaitę: antradieniais, ketvirtadieniais ir šeštadieniais. Leidžia ir redaguoja Redakcinė Koligija. Ats. red. Alb. Valentinas. - Prenumerata 1 mėn. - RM 6.-; atskiras numeris 50 pf. Redakcija: Nürtingen (Württ.), Katharinenstr. 31/1. Administracija: Kirchheim-Teck, Krebenstr. 18. - Eln. s-ta: Apžvalga Giro-Konto Nr. 2255 in Sparkasse Kirchheim-Teck (14a). Spaudžia: A. Gottliebs & J. Obwalds Buchdr., Kirchheim-Teck.